

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת מצורע

(שבת הגדול ליל הסדר)

תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 338)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת מצורע - שבת הגדול התשפ"ד

"זכר למקדש כהלל"

א. "וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, לֵאמֹר. זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְוָה בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ, וְהוֹבֵא אֶל הַכֹּהֵן" (ויקרא, יד', א' - ב').

ב. על מאמר הכתוב בפרשתנו¹, "זאת תהיה תורת המצוה ביום טהרתו, והובא אל הכהן", דרשו רבותינו ז"ל²:

"מעשה ברוכל אחד, שהיה מחזיר בעירות שהיו סמוכות לצפורי, והיה מכריז ואומר -

מאן בעי למזבן סם חיים³ ?

אודקין עליה⁴.

רבי ינאי, הנה יתיב ופשיט בתורקליניה,

שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים⁵.

אמר ליה, תא סק להקא זבין לי⁶.

¹ ויקרא, יד' - ב'.

² ויקרא רבה, פרשה טז', ב'.

³ היינו:

מי רוצה לקנות סם חיים?

⁴ היינו:

השומעים את הכרזת הרוכל, התקבצו ובאו סביבו.

⁵ היינו:

רבי ינאי, היה יושב ונח בביתו,

ושמע את הכרזתו של הרוכל, אשר מכריז ואומר, מי רוצה לקנות סם חיים?

אָמַר לִיה, לָאוּ אֲנִי צָרִיךְ לִיה, וְלֹא דְכֹנֶתֶךָ.⁷
אָטָרַח עֲלֵיה, סְלִיק לְגַבִּיה.⁸
הוֹצִיא לוֹ סֶפֶר תְּהִלִּים מְכוֹרֶךְ,⁹ הָרָאָה לוֹ פְּסוּק - 'מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים',
מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה?
'נֶצַח לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע ... סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב'¹⁰ ."
וּמְצִינּוּ בְּזֶה בַּמִּדְרָשׁ הַנִּלְלוֹ:
"אָמַר רַבִּי יִנְאִי -
אֶף שְׁלֹמֹה מְכָרִיז וְאוֹמֵר¹¹, 'שִׁמְרֵנוּ פִּינוּ וּלְשׁוֹנוֹ, שִׁמְרֵנוּ מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ'.
אָמַר רַבִּי יִנְאִי -
כָּל יָמַי הָיִיתִי קוֹרֵא הַפְּסוּק הַזֶּה, וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ הֵיכָן הוּא פְּשׁוּט,
עַד שֶׁבָּא רוֹכֵל זֶה וְהוֹדִיעָנוּ, 'מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים'.
לְפִיכֶךָ, מִשָּׁה מְזַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל,
וְאוֹמֵר לָהֶם, 'זֹאת תְּהִי תוֹרַת הַמְצַרְע', תוֹרַת הַמוֹצִיא שֵׁם רָע".
וְהֵנָּה, בַּמַּסַּכַּת עֲבוּדָה זְרָה¹², הוּבָא מַעֲשֵׂה זֶה בְּצוּרָה אַחֲרַת, וְכַדְלַחֲלוֹן:

⁶ היינו:

רבי ינאי, קרא לרוכל, וביקש ממנו שיבוא אליו, בכדי למכור לו את מרכולתו.

⁷ היינו:

אותו הרוכל, השיב לרבי ינאי, שמרכולתו אינה נועדה בעבורו ובעבור אנשים שכמותו.

⁸ היינו:

רבי ינאי, הפציר באותו רוכל, עד שהוא הסכים ונכנס אצלו.

⁹ מילת "מְכוֹרֶךְ", אינה נמצאת בגירסת המדרש הנ"ל, אלא בדברי ה"ילקוט שמעוני" בפרשתן (רמז תקנו').

¹⁰ תהילים, לד', יד' - טו'.

¹¹ משלי, כא' - כג'.

¹² יט' ע"ב.

"מכריז רבי אלכסנדר -

מאן בעי חי? מאן בעי חי? ¹³.

כנוף ואתו כולי עלמא לגביה, אמרי ליה, הב לן חי ¹⁴.

אמר להו, 'מי האיך הקפץ חיים ... נצר לשונך מרע' וגו' ...

שמא יאמר אדם, נצרת לישוני מרע, ושפתי מדבר מרמה, [אלך] ואתגרה בשינה?

תלמוד לומר, 'סור מרע ועשה טוב',

אין 'טוב', אלא תורה,

שנאמר ¹⁵, 'כי לקח טוב נתתי לכם, תורתני אל תעזבו'."

והנה, במעשיות אלו, יש להבין:

א. וכי רבי ינאי לא הכיר את פסוקיו של דוד הע"ה?

ואם כן, מה חידש לו אותו הרוכל?

ב. מה היא המשמעות של ספר תהלים "מכורך"?

וכי אם ספר התהילים לא היה "מכורך", הפסוקים היו מקבלים משמעות אחרת?

ג. במסכת כתובות ¹⁶, מצינו:

"מכריז רבי יוחנן -

¹³ היינו:

רבי אלכסנדר, היה מכריז ואומר -

מי רוצה חיים? מי רוצה חיים?

¹⁴ היינו:

נקבצו כולם אצל רבי אלכסנדר, וביקשו ממנו, תביא לנו חיים.

¹⁵ משלי, ד' - ב'.

¹⁶ עז' ע"ב.

הזהרו מזבובי של בעלי ראתן ¹⁷.

רבי זירא, לא הוה יתיב בזיקיה ¹⁸,

רבי אלעזר, לא עייל באהליה ¹⁹,

רבי אמי ורבי אסי, לא הוו אכלי מביעי דההיא מבואה ^{20 21},

רבי יהושע בן לוי, מיכרך בהו ועסיק בתורה!

אמר, 'אַיִלַת אֶהְבִּים וְיַעֲלַת חֲנִי' ²²,

אם חן מעלה על לומדיה, אגוני לא מגנא ²³!?"

והנה, במאמר זה, יש להתבונן:

מה המשמעות, בביאור המעשה של רבי יהושע בן לוי, "מיכרך בהו ועסיק בתורה"?

¹⁷ היינו:

שרבי יוחנן הכריז, שצריך להיזהר מהזבובים שנמצאים על חולי "ראתן", כיוון שהם מעבירים את החולי ממנו.

¹⁸ היינו:

שרבי זירא, לא היה יושב מול הרוח הנושבת ממושבם של חולי ראתן, כדי שלא ידבק מהן.

¹⁹ היינו:

שרבי אלעזר, לא היה נכנס באהל של חולי ראתן, בכדי שלא ידבק מהם.

²⁰ היינו:

שרבי אמי ורבי אסי, לא היו אוכלים מביצי אותו מבוי שגרים בו חולי ראתן.

²¹ יעויין מה שכתבו בזה תלמידי רבינו יונה:

שאפילו מהביצים שיש להן קליפה לא היו אוכלים, וכל שכן משאר המאכלים.

²² משלי, ה' - ט'.

²³ היינו:

שרבי יהושע בן לוי, היה מתחבר עמהם, ועוסק בתורה!

משום, שאמר, שאם התורה מעלה "חן" על לומדיה, כל שכן שהיא מגינה עליהם!

ומפני מה, הוא לא פחד מכך?

ד. על מאמר הכתוב ²⁴, "החֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם ראש חֲדָשִׁים, ראשון הוא לָכֶם, לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה", כתב רש"י הקדוש ²⁵:

"היה רבי מתיא בן חרש אומר, הרי הוא אומר ²⁶, 'וְאָעֲבֹר עֲלֵיךָ, וְאָרְאֶךָ, וְהִנֵּה עֹתֶךָ עַת דְּדִים',

הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו.

ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו,

שנאמר ²⁷, 'וְאֵת עַלְם וְעַרְיָה'.

ונתן להם שתי מצוות, דם פסח ודם מילה - שמלו באותו הלילה,

שנאמר ²⁸, 'מִתְבוֹסְסֵת בְּדַמֶּיךָ' - בשני דמים,

ואומר ²⁹, 'גַּם אֵת בְּדָם בְּרִיתְךָ, שְׁלַחְתִּי אֶסְרִיךָ מִבּוֹר, אֵין מִים בּוֹ'.

ולפי שהיו שטופים בעבודה זרה, אמר להם ³⁰, 'מִשְׁכּוֹ וקָחוּ לָכֶם' -

'משכו' ידיכם מעבודה זרה, 'וקחו לכם צאן' של מצוה".

ויש להבין:

מפני מה, ניתנו ב' מצוות אלו, בדווקא, כמצוות שמהווים הכנה לגאולתן של ישראל?

²⁴ שמות, יב' - ב'.

²⁵ שמות, יב' - ו'.

²⁶ יחזקאל, טז' - ח'.

²⁷ שם, ז'.

²⁸ שם, ו'.

²⁹ זכריה, ט' - יא'.

³⁰ שמות, יב' - כא'.

ה. שמאי הזקן, היה נוהג בכל דרכיו ומעשיו כפי שורת הדין ^{31 32}.
ברם, הלל הזקן, היה נוהג בכל דרכיו ומעשיו לפנים משורת הדין ³³.
והנה, במסכת עירובין ³⁴, מצינו:

³¹ השווה למעשה המובא במסכת שבת (לא' ע"ב), באותו גר שרצה להתגייר כשהוא עומד על רגל אחת, ודחאו שמאי באמת הבניין שבידו.

³² הנה, במסכת עירובין (יג' ע"ב), מצינו:

"אמר רבי אבא אמר שמואל, שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותינו, והללו אומרים הלכה כמותינו.

יצאה בת קול, ואמרה -

אלו ואלו דברי א-ל-הים חיים הן, והלכה כבית הלל ...

מפני שנחין ועלובין היו, ושנין דבריהן ודברי בית שמאי,

ולא עוד, אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן".

וכתב בזה הגה"ק רבינו שלום בוזגלו זיע"א (בספרו "מקדש מלך", מהדורת הזוהר עם הוספותיו, דף צג' ע"א. וכן הוא בליקוטי תורה, פרשת קורח, עמ' 108), משם רבינו האר"י זיע"א:

שלעתיד לבוא, תהיה הלכה כבית שמאי.

ובטעם הדבר, כתב הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א מלובלין (בספרו הקדוש "פרי צדיק", חנוכה, אות ח'), משם רבינו האר"י זיע"א:

"על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל (רש"י, בראשית, א' - א'), שבתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במידת הדין.

ואחר כך, שיתף הקדוש ברוך הוא מידת הרחמים למידת הדין ...

ועל כן, בעולם הזה, שמתנהג על פי ההנהגה שהקדים השם יתברך מידת הרחמים למידת הדין, הלכה כבית הלל,

אבל, לעתיד, כשיתוקן כל הפגם של הנחש, ויהיה כמו שעלה במחשבה ... ויוכל העולם להתנהג במידת הדין -

יהיה ההלכה כבית שמאי".

³³ השווה למעשה המובא במסכת שבת (לא' ע"ב), באותו גר שרצה להתגייר כשהוא עומד על רגל אחת, וגיירו הלל בסבר פנים יפות.

"אמר רבי אבא אמר שמואל, שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותינו, והללו אומרים הלכה כמותינו.

יצאה בת קול, ואמרה -

אלו ואלו דברי א-ל-הים חיים הן, והלכה כבית הלל ...

מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי,

ולא עוד, אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן".

ולמדנו מכאן:

שהלל הזקן ותלמידיו, היה ענוותנים גדולים.

והנה, במסכת סוכה³⁵, מצינו להנהגתו של הלל הזקן:

"תניא, אמרו עליו על הלל הזקן, כשהיה שמח בשמחת בית השואבה, אמר כן,

אם אני כאן, הכל כאן!

ואם איני כאן, מי כאן?!".

והנה, המעשה הלזה, מצריך ביאור גדול:

וכי אין בכך בית מיחוש לגאווה?

ו. כתב הגה"ק רבינו שמשון דוד פינקוס זיע"א³⁶:

א. הצרעת, היתה באה על עוון לשון הרע.

לשון הרע, הוא נושא שדשו בו רבים,

נושא הטומן בחובו, נקודות מאוד מיוחדות.

מצד אחד, החומרה הנוראה של עוון לשון הרע -

מרון החפץ חיים זצ"ל, כתב עליו ספר שלם.

³⁴ יג' ע"ב.

³⁵ נג' ע"א.

³⁶ בספרו הקדוש "תפארת שמשון", על פרשתו, עמודים קמז'-קנד'.

ואולי מותר לומר, שהביטוי החריף ביותר שמצאנו בדברי חז"ל, שאין למעלה ממנו, הוא בעניין לשון הרע!

כך מפורש בחז"ל³⁷, "ארבעה דברים נפרעים מן האדם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לו לעולם הבא. ואלו הן: עבודה זרה, וגילוי עריות, ושפיכות דמים, ולשון הרע כנגד כולן".

מה יש להוסיף על מילים כאלו?!

הרי לנו, נוראות חומרת עוון לשון הרע.

מצד שני, השכיחות של עבירה זו, היא מהגבוהות ביותר -

חז"ל³⁸, מתבטאים על כך, ביטוי שלא מצאנו כמוהו בעבירות אחרות: "רוב בגזל, ומיעוט בעריות, והכל בלשון הרע",

כולנו, ללא יוצא מן הכלל, נכשלים בלשון הרע!

וחז"ל מיד אומרים: "בלשון הרע סלקא דעתך? אלא, אבק לשון הרע",

באבק לשון הרע, ברור שכולנו נכשלים.

אם כן, לפנינו תמונה מאוד חורגת מהרגילות -

מצד אחד, הנוראות של חומרת העבירה,

מצד שני, כעדותם של חז"ל הקדושים, כולנו נכשלים בלשון הרע, ואי אפשר להתנתק מזה.

ב. חז"ל מגלים לנו, שחורבן בית שני, היה בגלל שנאת חנם.

החורבן במובנו הנכון, הוא רק חורבן בית שני.

חורבן בית ראשון, בעצם היה רק חורבן לזמן,

שכן, מתחילה הובטחנו, שאחרי שבעים שנה, יבנה בית המקדש בחזרה.

לכן, עיקר החורבן, היה רק בבית שני.

³⁷ תלמוד ירושלמי, מסכת פאה, פרק א' הלכה א'.

³⁸ בבא בתרא, קסה' ע"א.

וגם כאן, מצינו ביטוי דומה, לביטוי שמצינו בלשון הרע, אודות חומרת העוון -

"מקדש ראשון, מפני מה חרב?

מפני שלושה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגילוי עריות, ושפיכות דמים.

מקדש שני, שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב?

מפני שהיתה בו שנאת חינם.

ללמדך, ששקולה שנאת חינם, כנגד שלוש עבירות: עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים"³⁹.

ומיד חז"ל שואלים: "ראשונים גדולים, או אחרונים גדולים?"

כלומר, איזה מאותם עוונות חמורים יותר?

ועל זה ענה רבי אלעזר: "תנו עיניכם בבירה",

הרי רואים אנו בעינינו, שחורבן בית ראשון היה חורבן זמני, ואילו חורבן בית שני הוא תהום של חורבן.

ההפרש בין שנאת חינם לעומת שלוש החמורות, הם הפרש תהומי.

כה חמור הוא, עעון שנאת חינם!

ושוב אותה תופעה משונה, שדווקא מהדבר החמור ביותר, אינינו יכולים להתנתק בשום אופן.

ז. עוד כתב רבינו זיע"א:

א. המציאות האמיתית של היהודי, היא, מראה להשם יתברך,

לא רואים את אישיותו העצמית כלל, רק את השם יתברך.

ההגדרה הנכונה של היהודי, היא -

הכרה שהוא בעצם לא מאן דאמר, וכל תפקידו הוא רק לקבל עול מלכות שמים.

זוהי התמצית של היהודי, אני לא בתמונה!

³⁹ יומא, ט' ע".

אני רק צינור, לגילוי כבודו יתברך בעולם!

ב. מה היא "שנאת חינם"?

שנאת חינם, פירושה כך: לראובן יש רכב מדגם ישן, ולשמעון יש רכב מדגם חדש. ראובן, אינו תופס, מפני מה הרכב הישן אצלו ואילו הרכב החדש אצל שמעון. ומכיוון שכך, ללא כל סיבה מוצדקת, הוא מתחיל לשנאותו.

שנאת חנם, הוא עניין שאף אחד בעולם לא יכול להינצל ממנו!

ברם, כאשר האדם מבין שהוא "יהודי", אשר אינו רואה את עצמו בתמונה, אלא אך ורק את ה' יתברך,

הוא לא יראה כלל ועיקר, מה יש לחבירו, שאצלו הוא חסר,

שכן, אין לו מהות עצמית כלל ועיקר, וכל רצונו הוא רק לעשות ולקיים את רצון הבורא ית"ש.

ולפיכך, נחרב בית המקדש השני, שהיתה בו "שנאת חינם" -

שכן, כאשר יש "שנאת חינם", אות הוא הדבר, שבני האדם אינם מקיימים את רצונו ית"ש,

וכל אחד ואחד מהם רואה את עצמו בתמונה, ולא את הבורא ית"ש, חלילה וחס.

ח. עוד כתב רבינו זיע"א:

מפי מה, לשון הרע כל כך חמור?

ומפני מה, הוא עוון שקשה להינצל ממנו?

האדם נקרא מְדַבֵּר, הדיבור הוא עצם האדם.

לאדם יש רמ"ח אברים, וכל אחד ואחד מהם מבטא את הכוח של עצמו בלבד,

אך הפה והלשון, אינם מבטאים רק את הכוח שלהם, שכן: האדם מספר גם את מה שהוא חשב, וגם את מה שהוא ראה, וגם את מה שהוא שמע, וגם את מה שהוא הרגיש וכו'.

וממילא, לשון הרע, עניינו, שלאדם יש "דעה" והוא רוצה לדבר, והוא רוצה להיות "אני".

ואם כן, כאשר האדם נוצר את פיו, כביכול הוא "מת", ואינו מבטא את עצמו! אך באותו רגע, הוא נהיה עבד ה' אמיתי, אשר אינו רואה בעולם כלום, מבלעדי ה' יתברך!

ולפיכך, ההיזהרות מעוון זה קשה עד למאוד -

שכן, ביטול ה"אני" של האדם, פירושו "מיתה".

ברם, כאשר אין האדם "ממית" את עצמו, ונותן דרור ללשונו הרע,

אזי, מעשיו חמורים הרבה יותר מ-ג' עבירות חמורות שבתורה,

שכן, במעשיו אלו, הוא מגלה שאינו כפוף ונכנע לכבוד הבורא ית"ש.

ודבר זה, נמצא אף הוא בעניין שנאת חנם -

שכן, מי שיש בו שנאת חנם, אות הוא הדבר, שאינו "ממית" את עצמו לפני הבורא ית"ש.

ולפיכך, נחרב בית המקדש השני -

שכן, שנאת חנם כמוה כלשון הרע, השקולים כנגד ג' עבירות החמורות שבתורה,

באשר בשני עבירות הללו, האדם אינו מבטל את ה"אני" שבו.

ט. צא ולמד :

א. בעניין לשון הרע, כתב הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א ⁴⁰ :

"אמרו רבותינו ז"ל, כי הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעור,

וזהו 'לא יחל דברו' ⁴¹, פירוש, לא יחלל דיבורו לפגום ברית הלשון, כי סופו

לעשות מעשה, ככל היוצא מפיו יעשה - בפועל.

⁴⁰ בספרו הקדוש "עדן מקדם" (אות למד, ערך לשון הרע, עמודים קצד'-קצה').

⁴¹ במדבר, ל' - ג':

ונראה לעניות דעתי, כי בא הרמז, בפסוק ⁴² 'ומה יתרון לבעל הלשון' -

שמדבר על בעלי לשון הרע -

מה יתרון לבעל הלשון, ראשי תיבות מילה,

שסופו, גם אות ברית מילה".

ולמדנו מדבריו הקדושים :

שאם הפוגם בלשונו, סופו שיפגום בבריתו,

השומר על לשונו, סופו שישמור על בריתו.

ב. **כאשר היו עם ישראל, משוקעים בגלות הדעת, שָׁבָה אותם פרעה, ושלט בהם,**

ומכוח כך, הם פגמו בלשונם, שהיו מדברים לשון הרע.

דהנה, על מאמר הכתוב ⁴³ , "ויאמר, מי שָׁמַד לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְט עָלֵינוּ, הִלְהַרְגְנִי אֶתְּה אֶמֶר כְּאֲשֶׁר הִרְגֶּתָ אֶת הַמִּצְרִי, וַיִּירָא מִנְּשָׁה, וַיֹּאמֶר, אֲכֹן נֹדַע הַדְּבָר", כתב רש"י הקדוש :

"איש כי ידר נדר ליהוה, או השבע שבועה, לאסר אסר על נפשו, לא יחל דברו, ככל היצא מפיו יעשה".

⁴² בקהלת (י' - א'), נאמר:

"אם ישך הנחש בלוא לחש, ואין יתרון לבעל הלשון".

וכשנעיין בפסוקים שם, לא נזכר הדבר כלשון רבינו זיע"א -

"ומה יתרון לבעל הלשון".

שוב תרתי וחיפשתי, ומצאתי את מקורו של רבינו זיע"א, והוא ב"ילקוט שמעוני" (קהלת, רמז תתקפט'), וכדלהלן:

"ריש לקיש אמר, לעתיד לבא מתקבצין כל החיות אצל הנחש, ואומרים לו -

ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך,

אומר להם, **ומה יתרון לבעל הלשון.**

ומפני מה אתה נושך באבר אחד, וכל האברים מרגישיין,

אומר להם, ולי מה אתם שואלים, אמרו לבעל הלשון - שהוא עומד כאן והורג ברומי".

"דאג לו, על שראה בישראל, רשעים - דיטורין,
אמר, מעתה, שמא אינם ראויין להיגאל".
והנה, המדבר לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים ⁴⁴,
וממילא, כאשר הם פגמו בלשונם, הם נכנסו תחת ממשלתו של פרעה הרשע,
הרמוז לכלב,
ואף פגמו באות ברית קודש שלהם, וממילא, כבר נגזרה עליהם מיתה,
וכפי שהעיד דוד הע"ה בעניין מספרי לשון הרע ⁴⁵, באומרו ⁴⁶, "יִכָּרֵת יְהוָה כָּל
שֹׁפְטֵי חֲלָקוֹת, לְשׁוֹן מְדַבְּרֵת גְּדֵלוֹת".
ואם כך, כבר אין בהם חיים, ואינם ראויים להיגאל.
ג. וראיה לדבר, שהם פגמו באות ברית קודש שלהם, מצינו כדלהלן.
בטעם גזירת השעבוד בארץ מצרים, דרשו רבותינו ז"ל ⁴⁷:
"רַבְּנֵן פְּתַחֵן פְּתַחָא לְהַאי קָרָא ⁴⁸, 'בַּה' בְּגָדוּ כִּי בְּנִים זָרִים זָלְדוּ - עֲתָה יֹאכְלִים חֻדְשׁ
אֶת חֲלָקֵיהֶם',
לְלַמְּדָהּ, כְּשִׁמַּת יוֹסֵף הִפְרוּ בְרִית מִלָּה ⁴⁹, אָמְרוּ נְהִיָּה כְּמִצְרַיִם.

⁴³ שמות, ב' - יד'.

⁴⁴ פסחים, קיח' ע"א.

מכות, כג' ע"א.

⁴⁵ ערכין, טו' ע"ב.

⁴⁶ תהילים, יב' - ד'.

⁴⁷ שמות רבה, פרשה א', ח'.

⁴⁸ הושע, ה' - ז'.

⁴⁹ במסכת סנהדרין (מד' ע"א), למדנו:

"אמר רבי אילעא משום רבי יהודה בר מספרתא, עכן, מושך בערלתו היה.

כתיב הכא (יהושע, ז' - יא'), 'וְגַם עָבְרוּ אֶת בְּרִיתִי',

וכתיב התם (בראשית, יז' - יד'), 'אֶת בְּרִיתִי הִפְרָה'."

מִכָּאן אֶתְּה לְמַד, שְׁמֹשֶׁה מְלֵן בִּיצִיאַתְן מִמִּצְרַיִם.
וְכִינּוּן שְׁעָשׂוּ כּוֹ, הַפֶּךָ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאֱהָבָה שֶׁהֵיוּ הַמִּצְרַיִים אוֹהֲבִין אוֹתְנוּ,
לְשִׁנְאָה,
שְׁנֵאֲמַר ⁵⁰, 'הַפֶּךָ לְבָם לְשִׁנְאָה עֲמוֹ לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדֵיּוֹ,
לְקַיֵּם מֵה שְׁנֵאֲמַר ⁵¹, 'עֲתָה יֹאכְלִים חֹדֶשׁ אֶת חֶלְקֵיהֶם'."
ג. לאור המתבאר, נשכיל ונבין כדלהלן:
א. רבי ינאי, הכיר היטב את פסוקיו של דוד הע"ה,
ברם, אותנו הרוכל, אשר היה הולך רכיל, ויצא אל מחוץ למחנה בזמן צרעתו,
עשה חשבון נפש מקיף עם עצמו,
והבין, שכל רכילותו, נבעה, מכך שהוא לא היה דבוק וכוּרֹךְ עם בני עמו,
ולא זו בלבד, אלא, שבכוח פיו, הוא דאג להפרידם זה מזה.
ולאות הדבר, הוא הראה לרבי ינאי "סֵפֶר תְּהִלִּים מְכוֹרֵךְ":
והיינו, כשם שדוד הע"ה, אשר היה ענוותן גדול, וכמאמר הכתוב ⁵², "וְאֶנְכִי
תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, חֲרַפְתִּי אֶדָם וּבְזוֹי עָם",

והנה, רבינו הרש"ש (שם), הביא לדברי הגמרא במסכת יבמות (עב' ע"א):

"אֶת בְּרִיתִי הִפְרָ - לרבות את המשוך".

ומבואר:

שאין הכוונה, שעם ישראל לא קיימו מצוות ברית מילה כלל ועיקר,

אלא, שהם היו מושכים את עורלותיהם,

ומה שמלן משה רע"ה בִּיצִיאַתְם מִמִּצְרַיִם, הוא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא, וכמבואר במסכת
יבמות הנ"ל.

⁵⁰ תהילים, קה' - כה'.

⁵¹ הושע, ה' - ז'.

⁵² תהילים, כב' - ז'.

"כָּרוֹךְ" בספרו את כל התהילים אשר חיברו הקודמים אליו,
כך אותו היסוד לאריכות ימים, "כָּרוֹךְ" בתוך דבריו של דוד הע"ה,
אשר תכלית יסודם, הוא, התבטלות מוחלטת להבורא ית"ש,
וממילא, להיות "כָּרוֹךְ", יחד עם כלל ישראל⁵³.

ב. התורה הקדושה, נתנה לעם ישראל, רק בהיותם במצב של "אחדות"
גמורה,
וכמאמר הכתוב⁵⁴, "וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגְדַת הָהָר", וכדרשת רבותינו ז"ל בזה⁵⁵,
"כאיש אחד בלב אחד".
ולפיכך, רבי יהושע בן לוי, שהיה יודע את "תכלית קבלת התורה הקדושה", היה
"מיכרך בהו ועסיק בתורה":
שכן, אותם המצורעים, קיבלו את צרעתם, ונדחו אל מחוץ למחנה,
מחמת היותם מספרי לשון הרע, המרחיקים איש מרעהו,
שהוא היפוך מטרת "קבלת התורה הקדושה".
ברם, רבי יהושע בן לוי, אשר היה עוסק בכל כוחו בדברי התורה הקדושה,
ידע והבין, שאי אפשר לעסוק בה, מבלי להיות "כָּרוֹךְ" איש ברעהו.
והאיש אשר הוא "כָּרוֹךְ" ברעהו, נוצר את פיו מכל דברי גנאי ורעות רוח, באשר
הוא מרגיש עמו כשווה בין שווים,
וממילא, שבאופן כזה, התורה הקדושה, שמרה על רבי יהושע בן לוי, לבל תדבק
בו הצרעת⁵⁶.

⁵³ ועל פי זה, יתיישבו כל הקושיות, שהתקשינו לעיל באות ב'.

⁵⁴ שמות, יט' - ב'.

⁵⁵ עיין בדברי רש"י הקדוש.

⁵⁶ ועל פי זה, יתיישבו כל הקושיות, שהתקשינו לעיל באות ג'.

ג. "דם פסח ודם מילה", תכליתם ומהותם, הוא "דיבוק חברים", ו-"דיבוק האדם עם הבורא יתברך":

"דם פסח" -

"פסח", מורה על עניין "פה סח"⁵⁷,

והיינו, שפיו של האדם סח ומדבר, ובכוחו להרחיק חלילה וחס, ובכוחו לקרב. כאשר פיו של האדם "סח" דיבורי איסור לשון הרע, אזי הוא מתרחק מתוך כלל ישראל,

ועליו מכריז משה רע"ה, ואומר⁵⁸, "אֶכֶן נֹדַע הַדְּבָר".

ברם, כאשר פיו של האדם "סח" דיבורי קדושה וטהרה, אזי הוא מתחבר אל כלל ישראל,

ועליו מעיד הבורא ית"ש⁵⁹, "וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגַד הָהָר".

"דם מילה" -

כאשר פיו של האדם "סח" דיבורי איסור לשון הרע, אזי הוא מתרחק מתוך כלל ישראל,

ואזי, הוא פוגם באות ברית קודש שלו,

עד שמעיד עליו הבורא ית"ש⁶⁰, "בִּיהִזָּה בְּגָדוֹ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ - עֲתָה יֵאָכְלִים חֲדָשׁ אֶת חֻלְקֵיהֶם".

⁵⁷ כתב הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין (קונטרס "עמלה של תורה", אות א', ד"ה "כל"):

"כידוע בספרים, דפסח, רמז 'פה סח',

כי מקודם היה הדיבור בגלות, כידוע (זוהר),

על כן אמר משה רע"ה (שמות, ד' - י'), 'לא איש דברים אנכי'."

⁵⁸ שמות, ב' - יד'.

⁵⁹ שמות, יט' - ב'.

⁶⁰ הושע, ה' - ז'.

ברם, כאשר פיו של האדם "סח" דיבורי קדושה וטהרה, אזי הוא מתחבר אל כלל ישראל,

ואזי, הוא מקדש את אות ברית קודש שלו,

עד שמעיד עליו הבורא ית"ש⁶¹, "מי יעלה לנו השמימה".

ולפיכך, בעת יציאתם של עם ישראל ממצרים, נתן להם הבורא ית"ש, את ב' מצוות אלו בדווקא:

בכדי ללמדם, ש- "מעשיך יקרבוד ומעשיך ירחקוד"^{62 63}.

וצא ולמד, מה שדרשו רבותינו ז"ל⁶⁴:

"רב הונא, אמר בשם בר קפרא -

בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים: שלא שנו את שמם, ואת לשונם,

ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא ביניהם אחד מהן פרוץ בערוה ...

ולא אמרו לשון הרע, שנאמר⁶⁵, 'דבר נא באזני העם',

אתה מוצא, שהיה הדבר מופקד אצלן כל שנים עשר חדש, ולא הלשין אחד על חבירו",

והיינו:

שבני ישראל, תיקנו את עול השיעבוד שנגרם בעוון לשון הרע, בשמירת הפה מלשון הרע.

⁶¹ דברים, ל' - יב'.

⁶² עדויות, פ"ה מ"ז.

⁶³ ועל פי זה, תתיישב הקושיא, שהתקשינו לעיל באות ד'.

⁶⁴ ילקוט שמעוני, (פרשת "אמור", רמז תרנז').

ויקרא רבה, פרשה לב', ה'.

שיר השירים רבה, פרשה ד'.

פסיקתא זוטרתי, (שמות, ו' - ו').

⁶⁵ שמות, יא' - ב'.

ד. במסכת פסחים ⁶⁶, מצינו:

ש-הלל הזקן, היה "פּוֹרֵךְ", מצה ומרור, יחד,

לקיים מה שנאמר ⁶⁷, "עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֵהוּ".

ודבר זה, נקרא בשם, "זכר למקדש כהלל".

ונראה לבאר בזה, בדרך הדרוש:

שלאור המתבאר ⁶⁸, בגודל ענוותנותו של הלל הזקן,

הוא היה מקיים בליל הסדר, את עניין ה"פּוֹרֵךְ",

בכדי לראות ולהראות בעצמו, את היותו "פּוֹרֵךְ" יחד עם כלל ישראל,

הנרמזים, ב"מצה" וב"מרור".

ב"מצה" -

היינו, אותם אלו שלא החמיצו במידת הגאווה,

וב"מרור" -

היינו, אותם אלו אשר מידת הגאווה שלהם כבר מרה ומאוסה אצל הכל.

ולפיכך, בשמחת בית השואבה, אשר היא זמן דין על "עסק התורה", וכמאמרם

ז"ל ⁶⁹, "וּבְחָג נְדוֹנִין עַל הַמִּים" - "ואין מים אלא תורה" ⁷⁰,

היה הלל הזקן, מכריז ואומר ⁷¹, מצינו להנהגתו של הלל הזקן:

אם אני כאן, הכל כאן!

⁶⁶ קטו' ע"א.

⁶⁷ במדבר, ט' - יא'.

⁶⁸ לעיל באות ד'.

⁶⁹ ראש השנה, פ"א מ"ב.

⁷⁰ בבא קמא, יז' ע"א.

⁷¹ סוכה, נג' ע"א.

ואם איני כאן, מי כאן!?

והיינו -

אם כל אחד ואחד, ישאיר את ה-"אני" שלו, "כאן" בבית המקדש, אך ורק לכבוד הבורא ית"ש,

אזי, "הכל כאן", כולם יחד, "כאיש אחד בלב אחד" בעבור הבורא ית"ש.

ברם, אם "איני כאן", כאשר אין כל אחד ואחד משאיר את ה-"אני שלו", "כאן" בבית המקדש,

אזי, "מי כאן!?"

והיינו, שבאופן כזה, אין כלל ישראל "פְּרוֹכִים" זה בזה,

וחלילה וחס, אינם יכולים להיות כלי קיבול בעבור התורה הקדושה ⁷².

ומעתה, נשכיל ונבין, מה היא "תכלית יציאת מצרים", ומה היא תכלית "מצוות כֹּרֵךְ":

להראות בנפשינו, את תכלית היותינו עבדי ה' יתברך,

ה"פְּרוֹכִים" עם כלל ישראל יחד, "כאיש אחד בלב אחד".

יתן ה' יתברך, ונזכה להיות בכללם,

ובמהרה יקויים בנו מאמר הכתוב ⁷³, "כִּימִי צִאֲתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ נִפְלְאוֹת".
אמן.

⁷² ועל פי זה, תתיישב הקושיא, שהתקשינו לעיל באות ה'.

⁷³ מיכה, ז' - טו'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרחה בת רחל

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד